

gyenmeknek 67.84, a 12-13 80, a 14-15 évesek 76.40, a felnőtteknek pedig 36 százaléka). Amint a nem és a tanuságtétel viszonyának tanulmányozásából kitűnik, míg a férfiak 31.87, addig a nők 38.71 százaléka engedett a befolyásolási szándékkal feltett kérdés irányában. Érdekesek Bruekink megállapításai. Eszerint a férfiak jobban emlékeznek a tulajdonságokra és a számokra, míg a nők a színeket jegyzik meg jobban, Igen értékesek a hasonló irányban végzett kísérletek a tanuságtétel és a lelki típusok viszonyáról. Egy adat a sok közül: Az objektív lelki-beállítottságú egyének 33.60 százalékban, a szubjektívek 38 százalékban hajoltak a befolyásolhatóság felé. Igen jelentőségteljesek Al. Roścának a megbízhatóság és befolyásolhatóság felderítése szempontjából a gyengeelméjűeken és más lelki betegeken végzett kísérletei is. (Fekete Ferenc)

FÖLDI MIHALY: PARIZSI MENYASSZONY. (Athenaeum Budapest). Hol kellemes, hol kényszerezdett élmény végigolvasni ezt a novelláskötetet, mert a pesti polgári irodalom ismerős akkordjai közepette fel-fel üti a fejét a nyugati irodalmak hangja. Jól esik találkozni ezzel a nyugati hanggal, mert abba a csalóka ábrándba ringatja az embert, hogy a magyar világ, a magyar polgárisultság immár átvetheti és továbbérlelheti a nyugati civilizáció intellektuális és művészi gyümölcseit; sajnos, ez csak illúzió, legalább is Földi Mihálynál, mert ez az író csak ritkán emelkedik a kitünő pastiche színvonalára fölé, az esetek többségében kényelmetlenül elvastagítja a kölcsönzött problémát és modort. Szinte novelláról novellára ki lehetne mutatni, melyik íródott Proust, Gide vagy Huxley hatása alatt, hogy csak a legnagyobbakat említsem. Amit Földi a nyugati modorhoz és a nyugati problémákhoz a magáéból hozzáad, az nem mindig egyenértékű. Egyik novellájában Gide-t mintára az iro-

dalmi mű születését, hogy úgy mondjam gestatioját dolgozza fel, de mily elnagyolt ez a lélektan, mily parlagian csodaszerű az a párhuzam, amit a regény hősnője és a valóságos hősnő között felállít; Gide ezt sokkal elhitetőbben írta meg *Faux-monnayeurs*-jében. Ha mennyi Földinél a kényelmetlenül elanyagiasodott látomány, jelenés; bizonyára sok Proust-nál és nem egy modern nyugati írónál az *Audela*-ba való sóvár pillantás, de mily szemérmesen, sejtetően és kételkedően üzik ezek az írók a metafizikával és a misztikával való kacérkodást; Földinél valami kényelmetlen nyíltsággal és meztelenséggel kínálkozik mindez. Irónknál általában túl tenyeres-talpassá válik a felhevült érzéknek és intellektusnak az a realitáson át-át-libbenő játéka, ami a modern angol és francia irodalomra bizonyos szempontból annyira jellemző. Az *Audela*, az üdvösség, a kárhozát nála nem fátyolos, művészi sejtelem, hanem meztelen tény, amire csak bosszus hitetlenkedéssel tekinthetünk. Ott, ahol Huxley módjára játszik a figurával, a lélekkel, a szellemmel — túl komoly, veszendőbe megy a kezében az az értékes irónia, ami az angol írókat oly élvezetessé teszi. S a végén, egy sereg pszeudo-misztikus és pszeudo-intellektuális novella elolvasása után leplezetlenül kerekedik ki az irólan metafizika; az időtlenség, az istenség és a végzet megközelíthetlensége, a lelkek örök körforgása, új és új alakokban való jelentkezése, fausti ember és donjuani ember, mint metafizikai ellentét és több efféle. (Szenczei László)

C. A. CRONIN: EZT LÁTTÁK A CSILLAGOK. Ha Cronin előbbi könyve (*Réztábla a kapu alatt*) az orvostársadalom teljesen indokolt méltatlankodását váltotta ki magellen, úgy ez az utóbbi könyve nagyon hálás „irodalmitörvénytörvénykezésként” anyag lehet olyan kultúrestéken, ahol igen nagy előszeretettel üzik a törvénykezésnek ezt a fajtáját. A